

De offentlige tilskudd i årene 2011 til og med 2014

I St. Olav nr. 2-2015 gis bred omtale av Oslo katolske bispedømmes syn på saken om tilbakebetaling av deler av tilskudd fra staten i årene 2011 til og med 2014. Da jeg har valgt å tilbakebetale det Fylkesmannen i Troms har krevet av Tromsø stift, skylder jeg å gi en forklaring. For meg er det fremtredende i saken det moralske, og det overskygger argumenter omkring lover og regler. Moralsk har vi sviktet, og derfor betaler vi tilbake.

Vår etiske forpliktelse

I de årene det gjelder, fra 2011 til 2014, ble personer som kom fra andre land hvor de fleste er katolikker, registrert som medlemmer i vårt medlemsregister. Man fant navnene deres i telefonkatalogen eller andre steder. De ble ikke selv kontaktet og spurt om de var katolikker. For å få offentlig støtte må man ha personnummer. Det fant man også frem til og registrerte.

Hvert enkelt medlem må samtykke i oppføring med personnummer, det har også vært Kirkens utgangspunkt. Mange har på grunn av negative erfaringer eller frykt ikke ønsket bruk av personnummer knyttet til medlemskap i trossamfunn. Før ordningen med personnummer kom i 2005, protesterte derfor Kirken mot å bruke det. Ved utforming av den nye tilskuddsordningen ble det så langt som mulig tatt hensyn til innsigelsen fra oss og andre trossamfunn.

Internt i Kirken var det kjent at de aller fleste som ble registrert på denne måten, ikke ble kontaktet og følgelig ikke ble spurt om de var katolikker eller godtok bruk av personnummer. Vi tok oss til rette. Ut fra det mener jeg at vi har utvist klanderverdig dømmekraft. Det er bakgrunnen for at jeg har tilbakebetalt det som har blitt krevet av Fylkesmannen, og vi vil på tilsvarende måte gjøre opp med kommunene.

Unnskyldende omstendigheter

De fleste av dem som har blitt registrert uten å ha blitt spurt, har i år bekreftet at de er katolikker. Spørsmålet blir om man burde få tilskudd for disse. Her skiller jeg igjen mellom det vi moralsk har krav på, og det som følger av loven, og jeg ser på det moralske. Hvert år har vi sendt inn lister med personer hvor vi ikke kunne si om de var katolikker eller ikke. Disse skulle det etter mitt skjønn ikke ha blitt krevet tilskudd for. Det faktum at vi ikke hadde konkret kunnskap, endres ikke ved at vi kunne regne med at for eksempel 85 % av dem var katolikker. Det kunne og skulle vi enkelt ha brakt på det rene. Når vi unnlot det, er det en svikt fra vår side som jeg mener vi selv må være villige til å bære ansvaret for.

Også forskjellsbehandlingen mellom trossamfunnene som staten skal ha praktisert, reiser spørsmål om vår handlemåte likevel var berettiget. Folkekirkene i Norden skal ha fått godkjent innflyttere som medlemmer uten at de har måttet melde seg inn. Igjen går jeg ikke inn på det lovmessige, og jeg ser det slik at forskjellsbehandlingen moralsk sett ikke berettiger oss til å ta oss til rette. Fordelen gjelder bare noen få trossamfunn, og vi ble

advart og har uansett hele tiden vært klar over at vi i beste fall beveget oss på kanten av hva loven aksepterte. Dessverre ble en beslutning i Norsk katolsk bisperåd tilsidesatt i kurien i Oslo, og disse registreringene fortsatte.

Trossamfunnsloven

Jeg deler langt på vei OKBs forståelse av trossamfunnsloven og dens regel for hvem som er medlem av trossamfunn. En katolikk fra Polen er katolikk også i Norge. Men vi er ikke det eneste internasjonale trossamfunnet i Norge, og konsekvenser av en generell regel om at medlemskap i utlandet skulle være tilstrekkelig i Norge, har jeg ikke grunnlag for å overskue. Det synes i tillegg som man bruker ordet innmelding eller tilsvarende ord noe forskjellig. Når staten krever innmelding i Norge, er det ikke medlemskap i katolsk forstand med dåp, men en registrering som skal være personlig og frivillig.

Vi vet at Fylkesmannens avgjørelse er i tråd med departementets oppfatning, og det vil derfor ikke ha noen hensikt å klage på Fylkesmannens avgjørelse hvis man ikke tar sikte på mulig søksmål. Det vil jeg ikke så lenge det ikke er tale om krenkelse av fundamentale rettigheter. Vi skal så vidt mulig tilstrebe et godt forhold til myndighetene, det er i vid forstand en del av vår tro.

Rettigheten det strides om, er omfanget av en fordel som staten gir trossamfunnene, og det er ikke en fundamental rettighet. Uansett omfang er de offentlige tilskudd en fordel som vi har grunn til å være takknemlige for. I ingen av våre naboland (kanskje med unntak av Sverige) har trossamfunn utenom de "statlige" tilsvarende fordeler. Det er heller grunn til å være bekymret for at ordningen vi i dag har, kan legges om til å bli mindre gunstig. Det er uønsket at Den katolske kirke i ettertid skal sies å ha vært medvirkende årsak til en negativ utvikling.

Vårt oppdrag

Vi skal formidle sannhet, kjærlighet og fred. Min opplevelse er at vi gjennom det som har skjedd, utad har gitt et inntrykk av Kirken som ikke samsvarer med oppdraget. Skal vi formidle sannhet, må krav om det i første rekke gjelde oss selv. I den utstrekning vi kan klandre det offentlige for å gi oss dårligere vilkår enn andre trossamfunn, skal vi heller utvise overbærenhet og tålmodighet, som er del av kjærligheten, som heller ikke forlikes med at vi blir for opptatt av penger. Innad i Kirken er skapt betydelig ufred i form av splittelse. Alt dette er forhold som er viktigere enn penger og tegn på at vi fremfor noe må gå i oss selv og gjøre opp for oss der vi har feilet.

Tromsø, 15. oktober 2015

MSGR. BERISLAV GRČIĆ
Biskop-prelat av Tromsø